

ЗА ИСТОРИЯТА НА БЕСАРАБСКИТЕ БЪЛГАРИ, НА ПОЛСКИ ЕЗИК ON THE HISTORY OF BESSARABIAN BULGARIANS

Jerzy Hatlas, *Bulgarzy w Besarabii – 200 lat historii. Poznań, 2014.*

Книгата „Българите в Бесарабия – 200-годишна история“ („*Bulgarzy w Besarabii – 200 lat historii*“) представя бурната история на миграционната българската общност в Бесарабия. Макар и предназначена преди всичко за полска научна аудитория и адресирана към полския читател, книгата е изключително интересна като поглед на чужденец към въпросите на българската диаспора.

Авторът Йежи Хатлас е завършил история и археология в университета „Адам Мицкевич“ в Познан и е доктор по история. От 1984 г. работи в Университетската библиотека. Участвал е в над 80 научни конференции в Полша и в чужбина. Дългогодишният му опит личи от многобройните му публикации. По-голямата част от тях са издадени извън Полша – в България, Чехия, Гърция, Испания, Молдова, Русия, Румъния, Турция, Украйна и Великобритания.

От няколко години изследователските интереси на д-р Йежи Хатлас се съсредоточават върху българската диаспора в Молдова и Украйна, както и върху гагаузите в Бесарабия. Той е автор на „*Gagauzja i Gagauzi – historia oraz współczesność*“ („Гагаузия и Гагаузи – история и съвременност“, 2009) и съавтор на книгата „*Power, administration and ethnic minorities. The case study of Gagauzian Autonomy*“ („Власт, администрация, етнически малцинства. Изследване на автономията при гагаузите“, 2008).

Книгата за българите в Бесарабия и тяхната 200-годишна история има за цел да представи на читателите основни факти, свързани с емиграционните процеси от Балканския полуостров към територията, разположена между реките Прут и Днестър. Тя очертава и съвременния живот на потомците на преселниците и се отнася за цялата българска диаспора в Буджака, а не само за част от територията на Молдова и Украйна. Особено ценна нейна страна е автентичната фактология, свързана с теренния метод на проучване, съчетан и с богата изворна литература.

В своята книга д-р Хатлас посочва и опитите за влияние върху българската диаспора, формите на асимилация и обезличаване. Но той доказва и че българската общност успява да съхрани своите традиции, обичаи, език и религия. Разкрити са съвременните връзки и възможности за пътуване, образование, професионална реализация и жителство в България. Монографията отдава нужното внимание на историческите процеси и факти, свързани с православната вяра, която съхранява българите във времето и е основен стожер на етническото им самосъзнание. Въпреки активните процеси на вмешателство и асимилиране бесарабските българи успяват да запазят своята национална идентичност и бляна по България.

Фактът, че чуждестранен изследовател е посветил толкова внимание на диаспората на бесарабските българи, заслужава внимание и признание. Авторът написва монографията си преди всичко за полския читател и трябва да се подчертае, че тя има приносен характер в полския контекст, където сведенията по представената тема са изключително оскъдни или почти липсват. Книгата „Българите в Бесарабия – 200-годишна история“ поставя началото и на серия дискусии. Изследването е съществен принос не само за полската историография. С богатото си на факти изложение то е ценно и за българската наука, а с интересния си и автентичен разказ е привлекателно за широк кръг читатели с афинитет към историята.

За заслугите си в разпространяването на българската култура д-р Хатлас е награден от Министерството на културата на България с почетен диплом, който му бе връчен в Българския културен институт във Варшава.

Вероника Шведек¹

¹ **Вероника Шведек** (Weronika Szwedek) – докторант по славянски литератури във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, weronikaszwedek@op.pl